

Een pleidooi

Aandacht voor gezondheidsklachten van omwonenden

Gezien de recente uitspraak door de RVS mbt het windpark Delfzijl moet er een nieuwe MER komen, deze nieuwe MER zal voor alle nog te plaatsen windmolen parken op het land worden opgenomen in de vergunningen. Ook voor bestaande windparken ontstaat er dan de mogelijkheid te handhaven bij overtredingen. Er moet veel onderzoek gebeuren voor de nieuwe MER. Alleen een literatuuronderzoek is niet afdoende. Windpark N33 is door o.a het type windturbine, de lengte van de rotorbladen en de laagfrequent geluidproductie, enig in zijn soort. Het is dan ook noodzakelijk dat er specifiek onderzoek moet plaatsvinden voor dit specifieke windpark.

Welk onderzoek moet er plaatsvinden teneinde een correcte Milieu Effect Rapportage(MER) te verkrijgen?

Trillingsmetingen: Tot nu toe zijn er metingen geweest mbt de windturbines(WT) van geluid door de lucht, Jan van Muijlwijk heeft geen metingen gedaan van trillingen veroorzaakt door de WT door de grond. De frequenties van de trillingen door de lucht zijn over het algemeen hoger dan die voortgeleid door de grond. *Met name de lage bromtonen zijn meer belastend voor ons als mens en schadelijk voor de gezondheid.* De windturbines zijn in feite heel hoge orgelpijpen die meebewegen met de krachten van de wieken en de wind en zelfs ook roteren op de fundering waardoor deze bromtonen ontstaan. De energie overdracht van deze laagfrequente trillingen is groter dan van de meer hoger frequente trillingen, een toon van 35 Hz draagt meer energie over op ons lichaam dan een toon van 65 Hz. Overigens spreekt men van laagfrequent tussen de 20 en 100 Hz. Zodra iemand de lagere frequenties waarneemt is de impact dus direct groter. Aan het geluid van een snelweg is gemakkelijker te wennen dan aan een lage bromtoon van een windturbine. Bovendien is er gemakkelijker te isoleren tegen hoge tonen dan tegen lage tonen. Een ander fenomeen is dat heel lage tonen juist goed doorgegeven worden door de grond en als je pech hebt en je woning is niet geïsoleerd dan trilt je hele woning mee, de golflengte van lage tonen is ook veel groter dan van hoge tonen, lage tonen reiken dan ook veel verder dan hoge tonen, lage tonen kunnen wel 15 km ver komen, hierdoor nemen ook de bewoners die verder weg wonen van het windmolenpark deze lage tonen waar. In je woning ontstaan ook staande (zich versterkende) geluidsgolven waartegen niet te isoleren is.

Ongeveer 10 % van de mensen neemt deze laagfrequente tonen(LFG) waar en hebben hier hinder van. 2% heeft zeer ernstige klachten, willen verhuizen of slapen meerdere keren per week elders. Langdurige blootstelling aan LFG geeft gehoorschade. Op den duur ontstaat er hoge bloeddruk en hartklachten, maar ook de regulering van de nieren m.b.t. de zouthuishouding raakt in de war.

De waarneming van dat LFG gaat via ons gehoororgaan, het slakkenhuis (orgaan van Corti) dat gecombineerd is met ons evenwicht orgaan, de halfcirkelvormige kanalen. Dikke zenuwen lopen van dit systeem naar vrijwel alle delen van de hersenen, naar de hersenstam waar alle autonome functies zoals hartslag en bloeddruk gereguleerd worden, Naar het gedeelte dat samenwerkt met de informatie uit de ogen voor ons evenwicht en ook naar kernen die in verbinding staan met onze gevoel zenuwen vanuit de benen, kortom onze positie in de ruimte wordt erdoor geregeld. Oorsuizen(tinnitus) is een vaak gehoorde klacht en ook evenwichtsstoornissen komen vaker voor. Tevens heeft geluid een waarschuwing functie, als je gehoor niet goed is kun je beter niet gaan fietsen want je hoort de auto's niet. Het veroorzaakt dus ook een vorm van vluchtgedrag om gevaar te ontwijken. Het heeft naast communicatie dus vele andere functies. Die dikke zenuwbanen maken ook verbinding met het limbische systeem, een gebied in de hersenen dat ook emoties verwerkt, hierdoor kun je muziek mooi vinden maar ook angstig worden van een bromtoon. Chronische bromtonen kan zelfs tot depressie en agressie lijden, boosheid, chronische waarnemen van bromtonen kan zelfs tot suicide gedachten lijden en in sommige landen wordt het ook als folter methode toegepast. Kortom van laagfrequent kun je ziek worden, het veroorzaakt ook bij kinderen in hun ontwikkeling schade, er is sprake van leerachterstand bij langdurige blootstelling, de reactietijd neemt ook toe. Bovendien houdt de brom je ook wakker, je wordt vroeg wakker, meerdere keren per nacht en de diepe slaap nodig voor het resetten van je computer in je hoofd laat het afweten, hierdoor ontstaan problemen overdag m.b.t. de concentratie, maar ook gedragsproblemen overdag bij kinderen, temeer omdat kinderen (net als ouders die thuis werken) 24 uur per dag 7 dagen per week in het dorp verblijven. Er zijn meerdere gezinnen met jonge

kinderen die door de brom en het LFG niet meer goed slapen en overdag ernstige gedragsproblemen vertonen, niet alleen deze kinderen maar ook hun ouders kunnen steeds moeilijker met deze situatie omgaan, vooral als ze overdag ook nog eens thuis werken. U begrijpt dat deze gezinnen ten einde raad zijn. Bovendien nemen jonge kinderen beter het LFG waar dan ouderen. Er zijn veel mensen op het dorp ook ouderen met ernstige psychische problemen door slaap te kort, relatieproblemen en depressiviteit zijn vaak gehoorde klachten. Men verliest ook het vertrouwen in de politiek, eerst zouden de windturbines 's nachts stilgezet worden, *dat is niet gebeurd*, andere software zou de overlast doen afnemen, *dat is niet gebeurd*, de klachten van de mensen zouden serieus genomen worden, *dat heeft niet geleid tot minder overlast*, vanuit de omgevingsdienst Veendam gebeurd al helemaal niets met de klachten, de RWE luistert wel naar de klachten maar lost niets op. *Kortom de mensen zijn murw gemaakt*. Veel mensen met klachten zijn het klagen moe, het is een geldkwestie en daar kunnen we niet tegen op. Je zou nog de klachten kunnen afkopen met voorzieningen voor het dorp, kinderen kun je echter niet kopen en ook de schade aan hun gezondheid en ontwikkeling is niet afkoopbaar, bovendien moet er een hoger doel zijn om tegen wil en dank de overlast voor lief te willen nemen en dat doel is er ook niet, de opgewekte stroom gaat *niet* naar de bevolking maar naar stikstoffabrieken en datacenters, ook werken er vaak alleen buitenlanders en levert het niets op voor de eigen werkgelegenheid. De sfeer op de dorpen wordt verpest en de windboeren worden bekritiseerd net als vroeger in het tijdperk van de herenboeren en de loonwerkers. Er is gewoon geen draagvlak gecreëerd.

Nu moet er een nieuwe MER komen en is het noodzakelijk dat er nieuwe afstand normen komen, Jan van Muijlwijk hoopt hierin te kunnen bijdragen en 10 x de tiphoogte zou al een verbetering zijn als afstandsnorm om de bevolking te ontlasten voor wat betreft park N33. Verder is het type WT in park N33 een type dat niet bromvrij gemaakt kan worden en op zee thuishoort. Bovendien zijn de wieken i.v.m. de windluwte hier veel langer dan elders in vergelijking met de masthoogte waardoor er nog meer LFG gemaakt wordt. Ook de gemeente heeft hier een handhavende rol en zal moeten anticiperen op de nieuwe MER en omdat park N33 afwijkend is hier iets mee moeten doen. Een andere mogelijkheid is dat wij met slachtoffers een civiele procedure starten, veel actie groepen stellen de gemeente evenals het ministerie van economische zaken verantwoordelijk voor de gezondheid schade, en dat is zeker niet onterecht, je mag een ander niet ziek maken. Het recht op een gezonde leefomgeving is de verantwoordelijkheid van de overheid. Mijn voorstel is om samen te werken met onze lokale overheid en de metingen te verrichten die voor de nieuwe MER noodzakelijk zijn. Het lijkt mij beter om de krachten te bundelen dan om de (lokale) overheid als schuldige aan te wijzen en bestuursrechtelijke procedures te starten tegen onze gemeente. Dat de minister beweert dat de klachten drastisch zijn verminderd is een foute uitspraak en gebaseerd op een politieke wens gedachte.

Dan komen we nu bij het tweede probleem; dat van de emissie en immissie (wat wij inademen) die deze windturbines produceren.

In Nederland hebben wij de hoogste stikstofdioxide concentraties van Europa door ons verkeer, fabrieken en vliegtuigen evenals de scheepvaart en open haarden en tevens de hoogste Ammoniak concentraties doordat wij de grootste vlees producenten van Europa zijn. Deze combinatie maakt dat wij een zeer hoge ultra-fijnstof concentratie hebben in Nederland, dit ultra-fijnstof is niet zichtbaar, bindt zich gemakkelijk met andere giftige stoffen, wij ademen dit gemakkelijk in en het slaat gemakkelijk neer in de omgeving, een groot deel waait ook weg naar onze buurlanden. Wat is het effect van de windturbines op de wieken van de windturbines condenseert veel water en dit is een katalysator voor het ontstaan van ultrafijnstof, m.a.w. de windturbines zuigen als het ware de stikstofoxiden en de ammoniak op en maken er dit ultrafijnstof van, dit ultrafijne gif plakt in onze longen en passeert ook de bloedbaan waardoor het in al onze organen terecht komt. Elk lagedrukgebied wordt direct aangevuld vanuit een hoog drukgebied, hetzelfde geldt voor de ammoniak en de stikstofoxiden deze worden door de windturbines uit de lucht gehaald en worden direct vanuit de omgeving weer aangevuld. In feite zijn het stofzuigers en omdat ze neerslaan in de omgeving bevuilden wij ons eigen nest. De "export" naar onze buurlanden neemt af. Zolang er geen drastische sanering is van de veestapel en alle stikstofdioxide productie blijft zoals het nu is zal o.a het aantal kanker gevallen door dit ultrafijne fijnstof alleen nog maar verder toenemen, ook staat Nederland mede bovenaan in het aantal kankergevallen in de wereld. Het is dus zaak dat er gemeten wordt hoeveel van dit ultrafijne fijnstof extra ingeademd wordt door toedoen van deze molens, dat is tot nu toe niet gebeurd. Het RIVM negeert onze oproep hier onderzoek naar te doen, het nemen van bodemonsters is vrij eenvoudig. Als bodemonsters ons gelijk bevestigen is er een groot probleem om windmolens te plaatsen in gebieden met veel stikstofdioxide en ammoniak. In Nederland zal dit moeilijk zijn, dit lokt struisvogelgedrag en ook weerstand op. In Nederland is al veel meer kanker dan in andere werelddelen, sommige kanker soorten komen juist in NI het meeste voor. Het is ongewenst dat juist wij in en rond park N33 veel neerslag gekregen hebben van dit ultra-fijnstof terwijl juist de bron aangepakt moet worden volgens het klimaatakkoord, nu vindt er dumping plaats in en bij windparken. Bij het ministerie van waterstaat wordt dit mechanisme wel erkend doch door het RIVM wordt het ontkent. Logisch want het gaat om veel grote belangen, heel

veel geld en heel veel ambitie zonder dat naar de effecten op de gezondheid wordt gekeken, er wordt bewust weggekeken net zoals bv de olieproducenten dat al decennialang doen en nu wel worden terug gefloten door de rechter. De lijst van andere giftige stoffen zoals PFAS van de wieken is heel lang en de schadelijkheid van al deze stoffen is uitermate goed onderzocht echter een verband met windturbines wordt bewust vermeden door b.v. het RIVM onder het motto wij weten het niet en wat we niet weten hoeven wij niet te meten in analogie wordt bij Tatasteel wel het stof op de vensterbanken gemeten maar niet het gif in de (inademing) lucht en moeten de ouders maar goed op hun kinderen letten dat ze hun handjes niet in de mondjes steken waardoor ze ook nog eens mede verantwoordelijk wordt geacht terwijl de inademing lucht natuurlijk de grootste boosdoener is. Onder en in de nabije omgeving van de N33 WT's is veel landbouw, akkerbouw en veel groenten worden er gekweekt en veel veevoer wordt er geproduceerd wat besmet wordt met al het ultra-fijnstof uit de lucht, en in de voedselketen terecht komt. Nogmaals de effecten zijn bekend bij het RIVM, je kan het zo opzoeken bij RIVM en ultra-fijnstof. Beangstigend is deze lijst zonder meer. Ons DNA veranderd, onze vruchtbaarheid neemt af, onze kinderen en wij zelf worden ziek etc, etc. Het is niet moeilijk om met de huidige apparatuur bodemonsters te onderzoeken op de gifstoffen in en rond windturbineparken, op welke stoffen we moeten testen weten we heel goed, het moet alleen wel gebeuren en hiervoor vragen wij dus financiering vanuit de gemeente in het kader dat samenwerking beter is dan elkaar tegen werken. Samengevat zijn er voldoende aanwijzingen dat windturbines als neveneffecten gezondheid schade aanrichten zowel aan het milieu als de mens en het dier. Deze gezondheid effecten zijn beter waar te nemen bij windturbines op het land dan bij windturbines op zee, op zee vindt er meer "verspreiding en verdunning" plaats door de golfstromen alhoewel hier ook de "bijwerkingen" pas ophouden te ontstaan als alle bronnen zijn aangepakt, bij de windturbines op het land zal het aantal kanker gevallen en chronisch zieken eerst toenemen en pas gaan dalen als ook hier alle bronnen zijn aangepakt juist door het "concentrerende" effect van de molens op de verontreiniging. Jammer genoeg werken instanties als het RIVM, TNO en het ministerie van economische zaken niet mee om de effecten te onderzoeken en worden ze kennelijk alleen door politieke en economische factoren gestuurd in hun adviezen en onderzoek naar nadelige effecten. Er is heel veel op internet te vinden, enkele links:

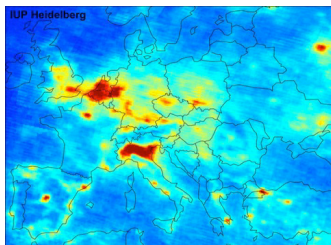
<https://www.nemokennislink.nl/publicaties/satelliet-brengt-luchtvervuiling-in-kaart/>

<https://www.milieuentraal.nl/klimaat-en-aarde/milieuproblemen/luchtvervuiling/>

<https://www.rivm.nl/fijn-stof/ultrafijn-stof>

<https://deventerwint.nl/download/voorkom-het-windturbine-syndroom/>

NO2 concentraties in Europa worden bijna real-time bijgehouden De NO2 belasting door industrie, vlieg en autoverkeer en scheepvaart is vooral in Nederland, Duitsland en Noord-Italië erg hoog vergeleken met de andere Europese landen. In de geïndustrialiseerde wereld delen is de NO2 concentratie in de lucht sowieso veel te hoog.

NO2 concentraties in Europa worden bijna real-time bijgehouden

Bijlage: trillingen waarnemen

Vandaag 30 sept. 2021, zijn David de Jong, wethouder Midden-Groningen met Tjeerd en Cornelis naar de molens geweest, wij hebben aan de voet van een van de molens de trillingen door de schoenen kunnen waarnemen, tevens met de handen op de betonnen voet de trillingen overduidelijk kunnen ervaren. Even verderop parallel aan het spoor liggen 2 betonnen rioolpijpen met een diameter van ongeveer 1,5 meter, met de handen hierop overduidelijk dezelfde trillingen voelbaar in onze handen maar ook in de voeten door de grond met dezelfde frequentie als de trillingen die bij de voet van de molen werden waargenomen. Wij noemen dit *joint fact finding* en dit is een wetenschappelijk erkende methode om zonder meetapparatuur toch de bron van trillingen te lokaliseren. (Hiervoor hoeft je dus niet te kunnen horen om last van te hebben van trillingen) Dat deze trillingen zo overduidelijk voelbaar zijn en niet hoorbaar komt omdat ze een zeer lage frequentie hebben, je kunt ze wel voelen maar niet horen, vergelijk het met een aardbeving, je voelt het wel maar hoort het niet. Deze laagfrequente golven kunnen vele kilometers ver worden waargenomen, aardbevingen kunnen zelfs vele honderden kilometers ver weg van de bron worden gemeten.

Cornelis Pet, huisarts te Meeden, 12 oktober 2021.